



פרשת תצוה

א' ב' על הפרשה



לעילוי נשמת
אבי מורי
הר"ר אהרן בן ר' יעקב זצ"ל
הב"ח

החידון נערך על ידי ח, כהן לזיכוי הרבים

ל
על מה נשא אהרון
את שמות בני ישראל לזיכרון?

מ
מהו הכובע שהיה לציץ מחובר
ובפתיל תכלת על הראש נקשר?

נ
על איזה בשר האיסור חל
ויש לשרפו בבקר אם לא נאכל?

ס
בתוך מה הקריבו לרצות
את הלחם וחלות המצות?

ע
מה מכסה הכהן במכנסים
ממתנים ועד הירכיים?

פ
מה עשו לכהן בשולי מעילו
שיכנס לקודש וישמע קולו?

צ
מה היה על מצח אהרון
להזכיר את ישראל לרצון?

ק
מה על מזבח הזהב אהרון הקטיר
בקר ובין הערבים לא החסיר?

ר
מה מריח ה' בקרבן
המוקרב לפניו במשכן?

ש
מה הביאו כתית, זך וטהור
להעלות הנרות במנורת המאור?

ת
איזה מין כליל
היה עשוי המעיל?

א
איזה בגד היה ענין סינר
ומאחורי הכהן היה נחגר?

ב
על איזה אצבע נתנו את הדם
כשקידשו את הכהנים לתפקידם?

ג
אילו שרשרות מעשה עבות
היו על החושן בשני הקצוות?

ד
ממה היזה משה על אהרון ובניו
כדי לקדשם לה' לעבוד לפניו?

ה
מה עשו משה והכהנים
בלחם וחלקי קרבן המילואים?

ו
היכן נרמז בצווי ה' בפרשה כאן
על מיתת בני אהרון בהקמת המשכן? (ש"י)

ז
למה שמשו האבנים
שבכתפות האפוד נתונים?

ח
איזו תכונה נפל
את עושי הבגדים מילאה?

ט
לאן הכניסו את שרשרות הזהב
שיחברו את החושן משני קצותיו?

י
לאן שפכו את שיירי דם החטאת
של הפר המילואים שמשו שחט?

כ
בשביל מה היו לכהנים בגדים מיוחדים
בשעת העבודה ומילוי התפקידים?

איתא במדרש רבה:

נאמה תצוה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ירמיה יא, טז): זֵית רַעְנָן יְפֵה פְרִי תֹאֵר קָרָא ה' שְׂמֵךְ, וְכִי לֹא נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא כַּזֵּית הַזֶּה בְּלֶבֶד, וְהָלֹא בְּכָל מִינֵי אֵילָנוֹת גָּאִים וּמְשֻׁבְּחִים נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּגִפְנָן וּתְאֵנָה, שְׁנֶאֱמַר וְכו'... וְכֹא יִרְמְיָה לֹמַר: זֵית רַעְנָן יְפֵה פְרִי תֹאֵר, אֶלָּא מָה הַזֵּית הַזֶּה, עַד שֶׁהוּא בְּאֵילָנוֹ מְגֻרְרִין אוֹתוֹ וְאַחַר כֵּךְ מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִן הַזֵּית וְנִקְבְּטִין, וּמְשֻׁבְּחִין אוֹתוֹ מְעַלִּין אוֹתוֹ לְגַת וְנוֹתְנִין אוֹתָן בְּמִטָּה, וְאַחַר כֵּךְ טוֹחְנִין אוֹתָן, וְאַחַר כֵּךְ מְקִיפִין אוֹתָן בְּתַבְלִים, וּמְבִיאִין אֶבְנִים וְאַחַר כֵּךְ נוֹתְנִין אֶת שְׂמֵנָן. כֵּךְ יִשְׂרָאֵל, בְּאֵין עוֹבְדֵי פוֹכְבִים וְהוֹבְטִין אוֹתָם מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְהוֹבְשִׁים אוֹתָן וְכוֹפְתִין אוֹתָם בְּקוֹלְרִין וּמְקִיפִין אוֹתָן טְרִטְיוּטִין, וְאַחַר כֵּךְ עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹנֶה לָהֶם, מִזֵּין, שְׁנֶאֱמַר (שמות ב, כג): וַיִּצְאָהוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֹן (דברים ד, ל): בָּצַר לָךְ וּמְצָאוּךָ (דברים ל, לא): כִּי קָל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ, הָנוּי: זֵית רַעְנָן יְפֵה פְרִי תֹאֵר.

אמרות נפלאות מבית כבשונו של הגאון ר' חיים ברוך נבנאל שליט"א בגליונו ה'שיבישע'יר חומש'

[א] "אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבֶקֶר" (כט, לט)

במסכת מגילה (כ"ח.) מסופר כי ר' עקיבא בתחילת תלמודו כשעוד היה נראה כעם הארץ פגש ברבי נחוניא הגדול, ושאל אותו מדוע הארכת ימים, (כנראה כיון שהיה נראה כעם הארץ חשבו המשבקים שהוא בא לקנטר ולומר לר' נחוניא "חבל שאתה עדיין חיי...") והתחילו תלמידי ר' נחוניא להכות את ר' עקיבא, ברח ר"ע וטיפס על דקל, וממרומי הדקל צעק לרבי נחוניא הגדול: רבנו, אם נאמר 'הכבש' בלשון יחיד מדוע מוסיפה התורה לומר האחד? הלא ברור כי 'כבש' זה אחד, מיד אמר רבי נחוניא הגדול לתלמידיו: תעזבו אותו, הוא צורבא מרבנן, ירד ר"ע מן הדקל ור' נחוניא השיב לו שיהאחד' מלמד להביא את הכבש המיוחד שבעדרו, וכן השיב לו ר' נחוניא על שאלתו "במה הארכת ימים" כי זכה לכך מפני שהיה ותרן בממונו, לא קיבל מתנות, ולא עמד על דעתו.

והשאלה שנשאלת: הלא כל נהג מונית שרוב עולה על עגלתו, מיד מריע בקול גדול יש לי קושיא על פרשת השבוע... וכיצד משאלה אחת תמימה ששאל ר"ע את ר' נחוניא הסיק ר' נחוניא הגדול כי ר"ע הוא צורבא מרבנן?

והתירוץ הוא: יש שאלות ויש שאלות... אמת הדבר כי גם כל עם הארץ יכול להחזיק בצקלונו רעיון תורני לעת מצוא... אבל עמל התורה בעיונה ברמה כזו של כזה דיוק, אם הכבש, למה האחד? דקדוקים כאלו, להבין עד הסוף, זה שייך רק אצל 'ישיב'עמאן' ששקוע ולן בעומקה של סוגיא.

ב] וְנָתַתְּ אֶל חֶשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִימִים (כח,ל)

כידוע החושן היה מאיר את האותיות והיה צריך להיות בעל רוח הקודש כדי לפרש נכון, כמו המעשה עם חנה ועלי שהאירו האותיות **כשרה** ובאותו הזמן לא זכה לכוון ולהבין שזו הכוונה, ופירש שהיא שְׁכָרָה שתוית יין. הכח של אורים ותומים הוא "לראות את המציאות", ובשביל זה צריך את הכח המיוחד שהיה לכהן גדול שיידע לפרש את המציאות באופן הנכון, **'דעת תורה'** היא בבחינת **'אורים ותומים'**. המרחק בינינו לדעת תורה הוא לא רק מרחק של שנות לימוד, או שעות עיון, המקנים יכולת הכרעה נכונה. אלא הוא מרחק של הבנת המציאות לאשורה. **'דעת תורה'** זה להבין מה ששומעים ומה שרואים.

ניתן דוגמא קיצונית לצד השני מה קורה כשלא שומעים ולא רואים את המציאות באופן נכון, כי גם אצלנו, הבנת המציאות שלנו כלפי האורים ותומים של גדולי הדורות היא באותה רמת גיחוך... מספרים על איזה **'מחמיר'** שהחליט להתעסק קצת בקירוב רחוקים, כצעד ראשון קיבל על עצמו לארח מתקרבים, התקשר לארגון מתאים ובקש לארח יהודי, 'היהודי המתקרב' הגיע בערב שבת, והלכו ביחד לקבלת שבת ותפילת ערבית, חוזרים. ואחרי "שלום עליכם" קצר, בטרם ניגש לקדש על היין פונה המארח **'בארשת השמורה למחמירים'** ושואל ברצינות: **"אתה יוצא לבד או שאני יוצא אותך"**... ו-כמובן שהוא ברח כל עוד נפשו בו...

אפשר לשמוע את אותם מילים אבל כשלא מבינים את המשמעות הרי שהפירוש הוא מעוות לגמרי, האורים ותומים הם ראייה ברורה של המציאות מכח ההארה האלוקית שמאירה לכהן הגדול דרך האורים והתומים,

מרן הגר"י אברמסקי זצוק"ל אמר פעם: אם רוצים אנו לדעת מהי **'דעת תורה'** הבה נתבונן קימעה במעשה של **בועז ורות**. רות היתה מואביה, ובתורה נצטוונו **"לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'"**, אלא שבוועז חידש באותו הזמן את הדין של "עמוני" - ולא עמונית, "מואבי" - ולא מואבית, ומשום המידות הטובות שראה בה ברות, וכמובן גם משום שידע ברוח קדשו שעתיד לצאת ממנה מלכות בית דוד, הוא נשא אותה לאשה. ההיתר לישא עמונית ומואבית היה עדיין **'חדש'** לציבור, ולבטח היו רבים שפקפקו בו... חז"ל מגלים לנו שיום למחרת נישואיו עם רות הוא נפטר!... לבטח בכל העיתונים, **הכוותרת הראשית הייתה** שבגלל שבוועז עשה שם בשדה איזו עבירה... לכן מידת הדין פגעה בו... והוא מת... זה הרי ברור... **אחד ועוד אחד**...

וכיצד היא ההסתכלות של התורה ושל חז"ל?! **המבט הוא:** בועז זכה לחיות את כל ארבע מאות שנותיו כדי שביום האחרון של שנתו ה-400 הוא ישא את רות ועל ידי כך **יקים את מלכות בית דוד!**... ובו ברגע שהוא נשא את רות והקים את מלכות בית דוד, הוא **השלים את תכליתו**, ולכן הוא מת!!!

ג] וְנִשָּׂא אֶהָרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לְבוֹ לִפְנֵי ה' תְּמִיד" (כח,ל)

אחד מיהודי ראדין בא לקבל את ברכת הדרך ממרנא החפץ חיים זצוק"ל. החפץ חיים התעניין להיכן נוסע מר? והלה השיב שנוסע לבריסק. אמר לו החפץ חיים: נא מסור דרישת שלום ממני לרבה של בריסק מרן הגר"ח סולובייצ'יק זצוק"ל. הלה הגיע לבריסק ומסר להגר"ח את דרישת השלום ממרנא החפץ חיים, הגר"ח השיב לו: בשובך לראדין אנא מסור דרישת שלום לאלו שאין להם בית... ולמרן החפץ חיים תמסור שאני מייחל ליום **שילך יחף עם אבנים על הלב**... היהודי מראדין היה מופתע מהברכה התמוהה וניסה לחשוב: מה הגר"ח התכוון? מי הולך יחף? רק אבלים... אם כך זו קללה... וגמר אומר שלא למסור לחפץ חיים את דברי הגר"ח, לאחר זמן מה פגש החפץ חיים את אותו יהודי שנסע לבריסק ושאל אותו החפץ חיים: מה אמר הגר"ח, וכי לא אמר כלום?! היהודי הודה כי אכן הגר"ח אמר לו מה למסור לחפץ חיים אבל הוא חשש לעשות זאת... ובלית ברירה אמר לחפץ חיים את דברי הגר"ח, אמר לו החפץ חיים: חבל שלא אמרת לי זאת עד כה... **זו ברכה נפלאה**. ולפליאתו של היהודי הסביר הח"ח: למסור דרישת שלום לאלו שאין להם בית, מי הם אלו ש"אין להם בית"? אלו יראי ה'! שהרי נאמר בתהלים (קלה) **"בית ישראל ברכו את ה'"**, **"בית אהרן ברכו את ה'"**, ו**"בית הלוי ברכו את ה'"** ורק **"יראי ה' אין להם בית**... וש"יילך יחף" זהו הכהן בבית המקדש... ו"אבנים על הלב" אלו אבני החושן שנושא הכהן הגדול על לבו כמו שנאמר **"ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט על לבו בבאו אל הקדש לזכרון לפני ה' תמיד"**.

ד] וְעִשִּׂיתָ עַל שׁוּלְיֵי רַמְנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי עַל שׁוּלְיֵי סָבִיב וּפְעָמַי זֶהָב בְּתוֹכָם סָבִיב" (כח,לג)

לשיטת רש"י הפעמונים לא היו בתוך הרימונים כי אם לידם, א"כ מה הפסט **'בתוכם'**, הלא נכון יותר לומר 'ביניהם'? **ונראה לבאר** שבא הכתוב לרמז בזה שלא היה הציווי לשים את הפעמונים והרימונים באופן אקראי אחד כזה ואחד כזה, אלא היה ציווי שכל פעמון יהיה מוקף בשני רימונים, ונראה שהענין בזה היה, שהרימונים עשויי התכלת השקטים מסמלים את השתיקה, ואילו הפעמון מסמל את הדיבור, והמעיל - מכפר על לשוה"ר, והרי זה בא ללמדנו כי מילה בסלע שתיקה בתרי, השתיקה היא גדולה מהדיבור, **נודעה בשערים הנהגתו של מרן הגר"י זצוק"ל** שהיה מרבה לשתוק, עד כדי שמסופר כי פעם שהה הגר"י בבני ברק ונפגש עם מרן החזו"א ובמשך זמן רב לא דיברו שניהם ולו לא מילה אחת. לאחר שתיקה משותפת וממושכת, קמו שניהם ונפרדו זה מזה, התחילו המלחשים ללחשש: מי יודע איזה רזין טמירין עברו ביניהם... אבל מי שהבין ידע, **שהיה כאן לימוד פשוט**: כשאין צורך לדבר **לא מדברים**, - **מסופר כי במלחמת תש"ח** היה מרן מבריסק **'יתקוע'** במרכז הארץ בחוסר יכולת להגיע לירושלים בעקבות הקרבות, באותה שנה בחול המועד בא מרן הגר"י לבקר את דודיו לבית שפירא שהתגוררו בתל אביב, הוא נכנס לבית הדוד הראשון, התיישב ע"י שולחנו של הפעטער וישתק כדרכו, לאחר זמן מה, אמר בנו החריף רבי משולם דוד זצ"ל: **'טאטע** סאיי גענוג שוויגן ביים פעטער, ר'... מקען גיין שוויגען פדעם יענע פעטער'... **אבא**, כבר מספיק שתקנו אצל הדוד הזה ר' אנחנו יכולים ללכת לשתוק אצל הדוד השני'...

ה] "כל השונה הלכות בחודש אדר"

מספרים כי בתו של מרן רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, אמרה לו באחד מימי חודש אדר: **אבא**, "הלא תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב", אם כן בבקשה תאמר לי שני הלכות שאני יוכל לחזור עליהם מידי יום... על אתר הפטיר מרן זצ"ל: **"משנכנס אדר מרבין בשמחה"**, **"משנכנס אב ממעטין בשמחה"**...

ו] לשבת זכור: **"אשר קרן בדרך"**, מעשה באדמו"ר אחד שהלך על הקרח יחד עם קבוצה מחסידיו וראו, ילדים שייגעצים מקעקעים על הקרח צורות של שתי וערב. אמר האדמו"ר לחסידיו: הביטו ראו נא! כאשר המים עומדים קפואים במקום אחד, גם גוי קטן יכול להשחית ולצייר צורה של עבודת אלילים, אבל כאשר רק יתחמם קצת ויפשיר הקרח הכל ייעלם. כך הלב, אם הלב קפוא, יכול היצר הרע לצייר שם כל מיני מחשבות לא טובות, אבל כשהלב מתחמם בעבודת ה' - הכל נעלם! **זהו כוחו של עמלק!** לקרר ולהקפיא! לא לתת ליהודי להתחמם בעבודת ה' ולהתקדם ולהתעלות. **המלחמה כנגד ה'קרירות' של עמלק היא הרתיחה וההתלהבות בעבודת ה'.**